

ЯРОСЛАВА МАТІЧИН

СКАРБ ТАМПЛІЄРІВ
Deus Vult

Київ
2020

УДК 821.161
М33

Ярослава Матічин

М33 Скарб тамплієрів Deus Vult : роман. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. – 392 с.

ISBN 978-617-7844-39-5

Історія розвивається по спіралі. Витки її вигадливі й містичні, але часом такі очевидні! Бо можуть повторюватись у часі з математичною точністю. Аксиома буття для носіїв Світла. Їхній шлях нелегкий, але вони, як комети, залишають незабутній слід у серцях тих, хто може свідчити їхній політ, спалах і часом смертельне падіння. Та воїни Світла не бояться смерті, адже вона – тільки завіса, за якою Сонце Правди!

Бернар і Стефанія. У кожного з них – своя таємниця і болючі спогади з минулого, які не хочуть легко відпускати. Здавалось, їхнє кохання не має шансів, боротьба за щастя може тривати роками. Проте є те, що їх поєднає назавжди, – СКАРБ ТАМПЛІЄРІВ.

УДК 821.161

ISBN 978-617-7844-39-5

© Матічин Я., 2020

© Видавництво Ліра-К, 2020

У могильному склепі тамплієрів щорічно в ніч знищення Ордену з'являється привид у білій мантії з червоним хрестом і запитує: «Хто ж буде воювати за визволення Гробу Господнього?» І тоді з-під склепіння виразно чутно відповідь: «Ніхто! Ніхто! Тому, що Храм зруйнований».

З давнього переказу

ЗАМІСТЬ ВСТУПУ

Сьогодні вони вийшли з приміщення суду чужими людьми. Наче й не були одним цілим, не давали обітниці перед Богом: в радості й горі, до останнього подиху... Все видавалося жахливим сном. Чому так сталося? Чия зла воля завадила їм бути щасливими? Чоловік впевнено крокував першим, жінка тихо йшла позаду – чужа й недосяжна.

– Може, на каву? – світським тоном запропонував чоловік. – Так би мовити, культурно попрощатися...

Жінка глянула на нього як на божевільного. І це після того бруду, який він щойно вилив на її голову?! Невже вона могла так безтямно його кохати, вірити кожнісінькому слову, йти на все заради любого, часом забуваючи не лише про себе, але й про дитя, їхнє дитя? Хоч, правду мовити, син його ніколи не цікавив. Це тільки так вважають, що кожний чоловік мріє про сина, пишається ним, тішиться. Брехня! Такий собі спосіб самоутвердження, мовляв, гляньте, який я! Виконав свій обов'язок – народив сина! Але чи потрібний був той син згодом, чи часто батько згадував про його існування? Згадав! Під час розлучення, адже на дитину доведеться аліменти платити. Ще й дорікнув, що хотіла міцніше до себе прив'язати, тому й народила. Але від кого? І зовсім цей хлопець не його син, як виявляється! Неправдиві свідки за чималу

винагороду сфабрикували фальшивий тест ДНК, зробили жінку повією, яка нагуляла дитину... Звідки стільки цинізму, і чи є межа людській підлості? Проте вона мусила випити цю чашу до дна. Чашу, повну брехні, обмови і бруду. Мовчала. Подумки молила Бога, щоб дав їй силу витримати цей фарс до кінця...

– Зі зрадниками на каву не ходжу! Та й чекають тебе давно, – недбало кивнула жінка головою в бік автівки, припаркованої неподалік. У ній нудьгувала пишногруда білявка.

Звідкись і сила взялася так спокійно, навіть холодно, промовити ці слова, хоч серце обливалося кров'ю: хотілось голосно плакати, кричати на всю вулицю, закликаючи перехожих стати свідками її трагедії, краху найкращих мрій та сподівань. Але... ні! Вона не має права показати себе знищеною, пригніченою, не подарує такої радості суперниці й екс-чоловікові, який потоптав її кохання, розбив серце, звів нанівець віру в людську порядність.

Хай там як, але жінка не заплаче прилюдно, вона дасть волю сльозам там, за надійними стінами свого прихистку, який залишився їй у спадок від батьків.

ЧАСТИНА ПЕРША

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Дністер! Цю ріку мала Стефця любила всім серцем. Щасливі роки її дитинства осяювали короткочасні відвідини таткової малої батьківщини, звідки походили його батько, дідо і предки до глибокого коліна. Їхній рід пішов з цієї землі так давно, що свідчень вже не залишилось. Стільсько, неподалік від Львова. Стара дідова хата, хоч і добротна, не була предметом домагань спадкоємців. Охочих доглядати її не було. Єдиний Стефанчин батько не відцурався від того спадку, радше духовного, аніж матеріального. Тільки він міг гідно оцінити, який дар отримав від предків. Саме на цій землі його творча натура черпала натхнення і силу, тут він особливо гостро відчував любов до рідного краю і будував плани на майбутнє. Справжній спадкоємець невидимих дарів, які сторицею повертала вдячна пам'ять давньої землі славного народу. А Дністер живив і повертав висмоктані містом надії. Місто, яке за роки окупації советською владою обросло гігантами промисловості й наслідками типової урбанізації, втрачало аристократичний шарм і життєдайну силу. Львів потребував рятунку його історії, віковичних традицій і ще невідкритих таємниць. Михайло ототожнював себе з охоронцем міста, тому й потребував того духовного відновлення для його захисту, бо давнє коріння міцно перепліталось у землі галицькій. Воно взивало до Михайлової душі: пам'ятай і не дай забути нащадкам!

Тому і їхав у стару, таку милу душі, дідову хату у Стільському і віз дружину, сина й малу доньку Стефцю. Дружина залюбки поралась у квітнику, збирала ягоди і варила смачне варення на

зиму – так вона відпочивала від своєї вчительської праці. Син Назарко з місцевими хлопчачками пропадав на риболовлі на березі річки Колодниці. А Стефця, мила таткова дитина, завжди супроводжувала батька у його походах. Татко вмів так гарно розповідати, а Стефанка – слухати. І хоч ті розповіді не завжди були зрозумілими їй тоді, вона згодом тільки вдячно згадувала батька. А татко більше говорив уголос, не відаючи, що ті думки-роздуми осідали глибоко в серці ще малої дитини. Він водив її дивовижними місцинами, розповідав давні легенди, і вони вдвох милувались неймовірними пейзажами ріки Дністер, до якого доводилось їхати, але це того вартувало!

– Гарна річка, – весело щебетала дівчинка. Так хороше було хлюпатись у теплій воді, прогрійтій літнім сонцем.

Батько виймав із сумки приготовані матір'ю канапки, і вони вдвох вмощувались на траві.

– Це давня ріка, – починав батько, і Стефанка поринала уявою у казковий світ історичних подій минулого.

– Стара-престара?

– Хіба ріка може бути старою? – дивувався татко. – Вона давня, як і ця земля. – Її долина і русло сформувалися, коли Сарматське море почало відходити на схід.

– Що то за море таке?

– Мільйони років тому цю землю від гір Карпат до Кременецьких гір Подільської височини вкривало море – тепле, неглибоке внутрішнє море.

– Воно пропало?

– Ні, – всміхнувся батько, – ні, бо дало життя іншим морям, серед яких наше Чорне.

Стефця вже була на Чорному морі, тому геть по-дорослому кивнула:

– І рікам?

– Так, – батько тішився кмітливістю дитини, – Дністру, до прикладу, а вже ріка сама шукала собі шляхи-дороги крізь скелі-каньйони. Повновода ріка починала дорогу з Підкарпаття і несла свої води цими землями аж до Чорного моря.

– Тут жили люди?

– Звичайно. Люди здавна поселялись на цих берегах, бо ріка їх годувала.

– Як? – От умів татко вигадувати. Ріка-годувальниця!

– Саме так, бо давала людям поживу, питну воду і можливість пересуватися її просторами, займатися торгівлею і відкривати нові землі.

– Тут жили українці? – Все допитувалась дитина.

– Давні українці, які тоді називались русичами-слов'янами і належали до різних племен-родів. На берегах Тіраса-Дністра жили тиверці і білі хорвати, наші з тобою предки.

Так Стефця вперше почула про білих хорватів і їхнє давнє городище, не усвідомлюючи, як усе це вплине на її життя.

– Що за білі такі?

– Білі хорвати? – Це питання щоразу зринало в думках Михайла, коли приїжджав у Стільсько.

Що міг особливо розповісти доньці, коли ця земля, яка дихала історією, кожний її клаптик, кожний подих вітру – була під десятьма замками з грифом «ЗАБОРОНЕНО!». Хіба зайти, які все тут нищили, викрадали, вивозили археологічні знахідки і давні раритети у свою столицю, вбивали місцевий люд, погодились би визнати правду про своє, ординське загарбницьке коріння? Ні, і ще раз ні, тому й досліджували давнє городище аматори, закохані у свою землю, і переказували дітям старі легенди.

Чому саме в той момент Михайло вирішив посвятити в ці перекази, чуті від батька-діда, саме її, Стефанку? І сам не знав. Десь розумів, що мусить комусь передати знання і це ось його кохана, хоч і мала ще доня. Поспішав, незважаючи на її малолітство, ніби розумів, що часу обмаль...

– Це літо буде особливим, – пообіцяв доньці. – Я тобі покажу залишки славного могутнього міста.

– Назарка і маму візьмемо?

– Якщо погодяться...

Мама й Назарко дали згоду на поїздку з тривалими походеньками, а їхати з ними відмовились. Кожен мав свій інтерес. Михайло відважився повезти дівчинку в далеку мандрівку. Вставши вдосвіта, вони як справжні шукачі пригод вирушили

в дорогу. Мусили їхати автівкою, бо батько мав грандіозну програму.

Стефця, хоч і не раз гуляла селом, навіть гадки не мала, що «під самісіньким носом» є такі дивовижні місця. Підїхали до межі і далі рушили пішки. А батько вів її, розповідаючи:

– Давнє Стільсько було неприступним і величним містом-фортецею, набагато більшим, ніж тодішній Київ. Стільське городище оточували три ряди валів, порослі лісом. Як бачиш, вони досі збереглися.

Стефця із зачудуванням розглядала ті вали. Невже вони такі старі? Ніколи б не здогадалась, що ті хащі і горби охороняли місто. Ліс, та й годі... Татко все оповідав:

– Перший зовнішній вал знаходився від другого на відстані пострілу стріли, другий – знаходився від внутрішнього валу на відстані метання списа. На валу були вежі, важливі при обороні і як спостережні пункти. Стільське городище з усіх боків мало брами, а з півдня – навіть дві. Мешканці й оборонці міста-фортеці були розумними і понавигадували різних проходів, які закінчувалися пастками для ворогів, бо виходу з них не було. Поки нападник шукав рятунку, зі стін летіла хмара стріл та списів. Батько з донькою брели тим валом, порослим лісом, і про його сутність вже мало хто знав. Він вів Стефцю до давнього храмового комплексу, який утворювався сімома печерами.

– Ми йдемо все вгору.

– Може, відпочинемо?

– Ще не втомилась. Але чому вгору?

– Бо князівський замок, чи дитинець, як тоді його називали, знаходився на самій горі, за всіма тими валами, і був неприступним для ворога. От ми вийдемо на гору і ти побачиш, як це красиво: бачити село внизу, як на долоні.

Стефця зітхнула і рушила вслід за татком – важко, але цікаво!

– В ті часи до городища ми би йшли Білою дорогою, бо була мощена вапняком і галькою.

– Тому і хорвати були білими? – це питання ніяк не давало дівчинці спокою.

– Білими, бо на той час були нехрещеними.

– Не знали Ісуса? – здивуванню Стефанки не було меж, – а до кого ж вони молились? – запитала, хоч уже знала, що про Бога говорити заборонено, можна тільки вдома, при своїх.

Михайло всміхнувся. Гірко всміхнувся – білі хорвати були язичниками, а нинішні атеїсти відкидають Бога свідомо, але не став це говорити дитині, тільки розповідав давнє:

– Довідаєшся трохи згодом. Проте вони пізнали Бога швидше, ніж інші слов'янські народи... Так от, на горі був двірець князя, оточений хитромудрими конструкціями валів, а в передмісті стояли господарські споруди і, можливо, кузня, бо й нині це урочище називається Кузнею, – кивнув головою в бік урочища батько.

– А де жили інші люди?

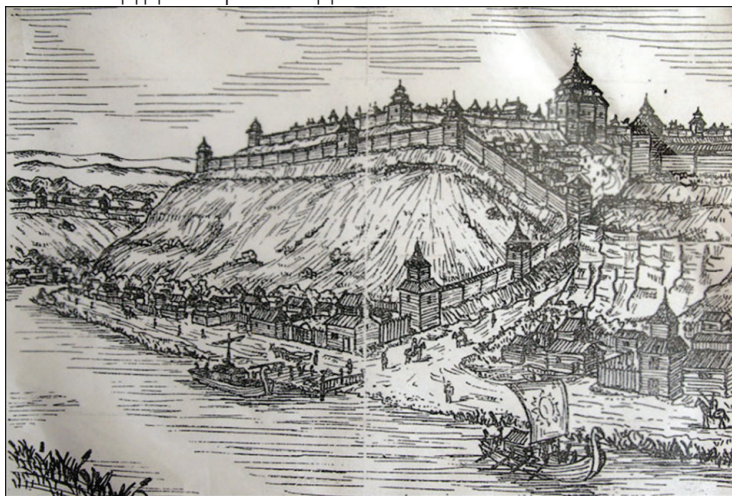
– Навколо. І мали доступ до малих річок, до нашої Колодниці, а нею – до Дністра.

– А князь – на горі. Хитрий! А як ворог нападав?

– Тоді всі ховалися за мурами і разом боронили місто. Глянь, який малюнок, – батько вийняв із рюкзака геть затерту брошуру.

– Ого! Звідки це в тебе?

– Один мій добрий колега давно вивчає ці місця і навіть таку книжечку видав. Ось мені подарував, бо я багато чого йому переповів із дідових розповідей.

– А ось і ріка, і човни, і... сонце? Дністер?
– Яка ти спостережлива! – похвалив доньку. – Сонце. Йому поклонялись, як головному богові. А відносно Дністра? – радше собі ніж дитині пояснював:

– Давнє Стільсько було розташоване за кілька кілометрів від Дністра, але з'єднане з ним водною артерією. По річці Колодниці був виритий одинадцятикілометровий канал, яким до міста підпливали човни. Це була ціла водна система із греблями, яка давала можливість піднімати чи спускати воду в каналі і пропускати човни.

Вже на горі батько запропонував відпочити й підкріпитися. Мала радо погодилась. Цікава мандрівка, але виснажлива. Михайло глянув на доньку – ще дитина, а так хотілось їй усе передати.

- Ти обіцяв розповісти легенду? – нагадала Стефця.
- Молодець, не забула! А тепер – легенда.

993 рік

Місто було неприступним для ворога, і той вирішив вдатися до хитрощів. Тривала облога виснажувала тільки ворога, люди за мурами були в певній безпеці. Якоїсь темної ночі мешканці міста побачили запалені смолоскипи, які віддалялись від стін міста, і вельми втішились.

– Вороже військо відступає, – раділи люди. Проте та радість була передчасною і наступні дії геть нерозумними. Щойно були відкриті ворота, як крізь них увірвався ворожий загін, який залишився в засідці, і підпалив місто. Та велика пожежа знищила дотла неприступне місто-фортецю, а тих, хто вижив, добило вороже військо, яке й не думало покидати таку здобич.

– Хто був той ворог?

– Суперечливі думки... І як мені не сумно, тим військом керував київський князь Володимир. Навіщо? Хто знає? Стільсько перевищувало багатством і славою Київ, може, й тому... А ще хотів нових земель, щоб створити таку саму могутню державу, як Візантія...

– Ніхто не вижив?! – розпачливо вигукнула дівчинка.

– Дехто таки врятувався, але саме місто було знищене і його велич втрачена назавжди. Переповідають, що княгиня, яка колисала дитя в золотій колисці, наказала викинути її у криницю, щоб не дісталася ворогові. Підземними тунелями вдалося врятуватися чималій кількості людей.

– Не знаю чому, але я зовсім не боюсь підземних печер. Я ходила б тими переходами і була більше захищена там, ніж на землі, – якимось несподівано відкрилась батькові Стефанка.

В устах дитини це звучало дивно і навіть налякало Михайла – чому його дівчинка довіряє тому, що лякає більшість дітей і навіть дорослих? Темрява і невідомі підземні шляхи – неприємна прогулянка для доньки, але її очі світяться таким вогнем, як і його власні. Хай! Михайло відважився на цю мандрівку і він її завершить.

Стільсько мало величезну підземну частину з багатьма лабіринтами, де колись містилися підземні дохристиянські, а згодом християнські храми. У цих скелях до наших днів збереглися видовбані дохристиянські святилища. Михайло з донькою відважно рушили до одного з таких тунелів-входів. Батько вибрав найбезпечніший, в якому бували дослідники й шукачі пригод. Стефанка... Її серце завмирало від тихої радості, наче її життя проходило в таких печерах. Вона – князівна цього підземного царства!

Печерні храми вражали дивною конструкцією і звуками, які не лякали, а радше наповнювали душу неймовірним спокоєм. Михайло пошепки розповідав, що ті храми з'єднувались між собою

меншими тунелями у такий спосіб, що створювали спеціальний тунельний орган, який і видавав ті дивовижні звуки.

Після такої підземної прогулянки мандрівники опинились неподалік від машини. Дива та й годі! Батько запропонував поїхати у найближчі села Діброву та Ілів. У Діброві Стефанку найбільше приголомшив велетенський камінь – Диравець з наскрізним отвором.

– Це ритуальний камінь, – повідомив батько, – бачиш, поверхня рівна, як стіл. Тут міг бути ідол, якому поклонялись білі хорвати. Дохристиянський жертovníк ХРАМУ СОНЦЯ. Я собі мислю, що саме тут відбувалося своєрідне приготування верховних жерців до прощі.

Незрозумілі речі розповідав батько, але дівчинка жадібно ловила кожнісіньке слово, карбувала в пам'яті все, що могла.

– Колись воно мені стане в пригоді, – потай мислила, – я виросту і зможу досліджувати ці загадкові лабіринти.

Батько рушив убік урочища, яке називалось Гребля:

– У цьому місці виявили давню греблю та шлюзи, завдяки яким по річці Колодниці могли рухатись невеликі судна. Колодниця з'єднувала Стільсько з Дністром, а далі – із Чорним морем, як я вже казав. Звідси жерці могли вирушати на прощу до давнього святого місця, в якому поклонялись богу сонця і набиралися магічних сил тої землі.

– Що це за місце?

– Місто під знаменами сонця. Нинішній Кам'янець-Подільський, а в ті давні часи – святе місце всіх білих хорватів.

– І тут був храм сонця?

– Так! Давній храм і печери, але цікавіші вони у селі Ілові.

Справді, в Ілові печери вражали чи не найбільше, тим паче, що татко дозволив ними помандрувати.

– Це урочище так і називається – Печера. А саме місце теж використовували для давніх релігійних обрядів. Особливе воно було для жінок, – загадково повідомив татко.

– Ого! То й мені тут варто посидіти, подумати...

– Так, моя розумнице, хто знає, може це давнє місце вплине на твою долю майбутньої матері, березині свого роду?

Очі дівчинки засвітились від цікавості.

– Ці, Стефцю, незвичні печери – Рожаниці слугували культу богині-матері Мокоші. Материнське тепло землі дарувало мир і спокій.

– Мені тут затишно, – погодилась дівчинка.

– У цих печерах згодом селились і монахи, які вже вірили не в давні божества, а поклонялись Богові Живому, єдиному Сонцю Правди – Ісусові. І печери їх надійно захищали, давали материнський прихисток.

Стефця почувалась напрочуд добре, ніби й справді опинилась у теплих маминих обіймах. Вона бігала всюди і батько їй не забороняв, не казав: небезпечно, а навпаки, ще більше розпалював цікавість і спонукав до власних відкриттів.

– Татку! – дівчинка вражено застигла на місці. – Це білі хорвати чи християнські монахи висікли у камені?

На скелі, поблизу печери був висічений тризуб.

Михайло якусь мить вглядався у символ української волі і відчув біль у серці

– Ці печери, – стишеним голосом, як найбільшу таємницю, прошепотів, – рятували борців за волю України – вояків Української Повстанської Армії, – і замовк.

Стефця кивнула, як доросла. Це була ще одна таємниця, яку їй з часом розповість татко.

Милі дитячі спогади. Стефанія витерла зрадливу сльозу.

– Я не плакатиму, – зціплювала зуби. – Не зараз.

Ніколи плакати! Знала, хоч і вчилась відмінно, проте про вищу освіту не доводилось думати.

– Колись, згодом, я буду вчитися, а тепер необхідно здобути фах, щоб мати прожиток для себе й матері, – розраджувала себе дівчина.

— Змалку вона любила бавитися волоссям, лялькам фризурі* крутила, навіть мамі якось зробила дуже гарну зачіску, коли з батьком ішли на якусь імпрезу. Згадувала, як мама сміялась, коли жінок завидки брали: яка ж то вправна майстриня-перукарка таку красу зробила? А майстрині тоді десять років минуло. Ті часи дівчина згадувала з легким сумом, адже минулого не повернеш – доводиться жити сьогоднішнім. А як то добре їм жилося, коли ще живим був батько, старший брат Назарко, як весело вони святкували родинні свята і радо приймали гостей. Особливо людно бувало після Різдва, яке хоч і святкували потай, але на Степана друзі й родичі приходили привітати іменинницю і тихенько поколядувати. Добре було в цій сім'ї, по-родинному тепло. У кого яка біда ставалася, всі до Винничуків бігли, бо знали, що знайдуть у цьому домі підтримку й розуміння, добре слово, а при потребі й копійку позичать. Татко працював художником-керамістом. Майстер – на всі руки. Його роботи славилися ще при Союзі, бо були не заводськими штамповками, а ручними виробами – унікальними й неповторними. За таку роботу платили чималі гроші, тому родина й не знала нестатків. Мати вчителювала в молодших класах елітної школи в центрі міста. Старший брат вчився в цій самій школі, а Стефанія мріяла про щасливе майбутнє, про коханого принца, з яким кружлятиме у вальсі – на ній буде красива сукня й така зачіска, що аж всі позеленіють від заздрощів. Ще б пак! Адже цю зачіску вона вигідає сама! Ну, про що ще могла мріяти дівчинка, яка мала люблячу родину, в якій її пестять і голублять, оберігають від небезпек дорослого життя.

Але біда підкралася неждано-негадано. Татко був не тільки чудовим майстром, а й патріотом, націоналістом, як то прийнято таврувати українців, які люблять свій народ і свою землю. Ті свої ідеї-мрії, якими потайки колись ділився з донькою й надійними людьми, після виходу з підпілля греко-католицької церкви, безстрашно ширив уголос. В ті буремні 1980-і, коли в Союзі почалась політична відлига, чи так звана перебудова, батько був у перших лавах тих, хто об'єднався в громадсько-політичний Рух демократичних сил. Народний Рух проводив масові заходи, метою яких була боротьба за незалежність, відродження української

* Фризурі – зачіски (львівська говірка).

нації, відтворення історії українського народу та державності. Для батька активна участь у Русі стала невід'ємною частиною життя, наче ковток чистого повітря після задушливого вакууму існування у тоталітарній державі. Він був щасливим, що міг дожити до таких славних часів, про які його тато й дідунь могли хіба що мріяти.

– Донечко! Ось і дочекались! Тепер ти зможеш гордо розповідати, що твій дідо був вояком УПА, – згадав ту давню їхню мандрівку.

Тепер він щовечора розповідав Стефанці давні передання, як ті стільські печери не раз рятували життя і дідові, і його побратимам.

А яким пам'ятним став той радісний день 22 січня року 1990, коли тисячі українців зі Сходу і Заходу утворили «живий ланцюг» до дня Злуки ЗУНР та УНР! Вона теж стояла на центральній площі міста, тримаючи за руки татка і Назарка, і відчувала себе маленькою ланкою великого потужного ланцюга. Неперевершений стан ейфорії творення власної історії не з примусу, а за покликом серця! Саме цей день визначив майбутнє незалежної України...

Але до цього щасливого дня батько не дожив... Його знайшли в Стрийському парку на Михайла... Били по-звірячому, живого місця не лишилось, насилу мама впізнала. Інсценували пограбування, хоч ніхто не сумнівався щодо справжньої причини трагедії. Для дванадцятирічної Стефи загибель батька була крахом усіх надій.

Вона раптово подорослішала й зрозуміла, що гарне життя закінчилося, як і легковажне дитинство. Тепер про всі забави треба забути, бо починається важке доросле буття. Брат Назар якоїсь миті з підлітка перетворився на голову родини, всі чоловічі обов'язки перейняв на свої ще такі юні плечі – цього року він щойно вступив до університету на журналістику. Перший курс якимось із тяжкою бідою закінчив стаціонарно, а далі, як не наполягала мати, хлопець перевівся на заочний, бо доводилось то там, то там підробляти. А часи були скрутними. Перші роки незалежності України відзначалися економічною розрухою, масово закривали заводи, тисячі людей залишалися без шматка хліба. Почалися часи заробітчанської неволі. Хто як міг шукав свого щастя за кордоном.

Стефа пам'ятала ті події, як нині...